

УДК 658:005.95

Романів Р.З.

Хмельницький національний університет

**ПРО ФОРМУВАННЯ НАУКОВО-МЕТОДИЧНОЇ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ
ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЮ СТІЙКІСТЮ ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ
СТРУКТУР В ПРОЦЕСАХ ЇХ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ**

Romaniv R.

**ON THE FORMATION OF A SCIENTIFIC-METHODICAL BASIS FOR MANAGEMENT
OF THE FINANCIAL AND ECONOMIC SUSTAINABILITY OF BUSINESS
STRUCTURES IN THE PROCESSES OF THEIR INNOVATIVE DEVELOPMENT**

Україна нині зіткнулася з величезними загрозами безпекового характеру, масштаби і наслідки яких ще не визначені чітко у зв'язку із продовженням воєнного протистояння з агресором, але які стали критичними для національної економіки і спричинили руйнування бізнесу у багатьох сферах економічної діяльності. Незважаючи на те, що прямі воєнні зіткнення ще продовжуються, суспільна думка одностайна в тому, що Україна має уже зараз будувати плани на цивільне повоєнне життя, яке неможливе без відродження економіки. Цілком зрозуміло, що економіка України в її довоєнному стані уже не може бути відтворена. Та цього і не потрібно прагнути – адже у структурі її експорту переважали результати діяльності галузей сировинного характеру, де створювались продукти з низькою доданою вартістю. Україні необхідно здійснити радикальні структурні трансформації виробничого сектору, відмовитись від сировинного домінування в експорті, збільшити в ньому частку технічно складної продукції, наукоємних товарів і послуг. І безпосередню участь у реалізації таких планів має брати підприємницька спільнота – як найбільш орієнтована на інновації та інноваційний розвиток для утвердження своїх позицій на існуючих ринках та виходу на нові ринкові ніші. Для роботи на цих ринках підприємцям необхідно приводити свої бізнес-системи у відповідність до міжнародних стандартів діяльності.

Проте економічні втрати, які вже поніс вітчизняний сектор підприємництва внаслідок війни (як показало опитування, лише за 5 місяців війни загальні прямі втрати МСБ склали близько \$87 млрд.; 39,9 % повністю або майже повністю припинили свою роботу через фізичні руйнування, ускладнення логістики, порушення звичної структури попиту на багатьох сегментах ринку тощо [1]), а також труднощі з релокацією, які наразі тривають [2], не дають змоги акумулювати кошти для відновлення виробництва, а тим більше – реалізації проектів переходу на нові стандарти діяльності. З усією гостротою стоять питання про збереження підприємства як учасника ринкових процесів, як суб'єкта господарювання, що здатний долати ризики інноваційних перетворень і продовжувати успішну економічну діяльність.

Питанням розвитку ефективного управлінського інструментарію для підтримання фінансової стійкості і життєздатності підприємницьких структур в процесі реалізації інноваційних проектів приділяється увага багатьма науковцями. Зокрема, проблематика таких досліджень відображена у роботах Б. Андрушківа, П. Григорука, С.Ілляшенка, В. Йохни, Н. Кирич, П. Перерви, В. Стадник, Н. Хрущ та ін. Водночас наразі завдання інноваційного розвитку і фінансові можливості українських підприємств є набагато складнішими, ніж у попередні роки. Адже відродження бізнес-систем на новій технологічній платформі стосується не тільки управління виробничими процесами (зокрема, їх техніко-технологічною складовою), а й інших складових – маркетингу,

логістики, управління інноваціями, тобто – потребують розвитку багатьох управлінських технологій, насичення їх ефективними методами й інструментами. Це потребує обґрунтованих рішень і ефективного інструментарію для їх реалізації.

Управління інноваційним розвитком з урахуванням динамічної стійкості підприємства – це управління, спрямоване на усунення протиріч у бізнес-системі, що з'являються в процесі інноваційних змін, на їх компенсацію – через налагодження системи чітких зворотних зв'язків. Поняття динамічної стійкості знаходиться у прямому зв'язку зі фінансово-економічною безпекою, яка може описуватися сукупністю економічних показників – зі збереженням їх позитивної тенденції. Однак цільовою функцією менеджменту в управлінні інноваційним розвитком будь-якого підприємства є зростання його ринкової цінності. Це найкраще відображається через показник економічної доданої вартості (EVA), в розрахунку якого враховується багато економічних характеристик діяльності. Це і величина операційного прибутку, амортизаційних відрахувань, податку на прибуток, інвестиційних витрат, вкладених в основний капітал тощо. А також системи обмежень, що стосуються прийнятного для підприємства рівня рентабельності, обсягу використовуваних для реалізації проекту фінансових ресурсів, співвідношення основного і оборотного капіталу і, звичайно, впливу фінансового та операційного важелів. Залежно від економічних характеристик поточного стану підприємства його набір планованих стратегій розвитку може мати різні перспективи (табл. 1, уточнена на основі [3]).

Таблиця 1

Стратегії інноваційного розвитку промислового підприємства за різних економічних характеристик його поточного стану

Поточний стан підприємства	Набір стратегій
Позитивні значення <i>EVA</i> за нормативних значень показників фінансової стійкості	Активна наступальна стратегія для досягнення технологічного і ринкового лідерства
Некритичні значення показників фінансової стійкості за невід'ємних значень <i>EVA</i>	Помірно наступальна стратегія («за нагодою», «нішева»), захисна, імітаційна, залежна
Середні значення показників фінансової стійкості за невід'ємних значень <i>EVA</i>	Захисна, імітаційна, залежна
Низькі значення показників фінансової стійкості за від'ємних змін <i>EVA</i>	Захисна, підготовка до розвитку

За достатнього рівня обґрунтованості проектів розвитку за критеріями фінансової стійкості підприємство буде здатне досягати запланованих цілей діяльності (розвитку) у стратегічній перспективі навіть за мало прогнозованого перебігу подій у бізнес-середовищі. Важливо лише методично правильно підійти до обґрунтування сукупності показників для функціонального моніторингу реалізації проектів розвитку з урахуванням специфіки діяльності конкретного підприємства. Це й визначено предметом наступних досліджень.

Список використаних джерел:

1. Стан та потреби бізнесу для екологічного післявоєнного відновлення: результати опитування. URL: business/diia.gov.ua/ (дата звернення 16.04.2023).
2. Релокація бізнесу: 760 підприємств вже переїхали, майже 600 – відновили роботу. URL: pravda.com.ua/news/2022/10/25/693056/.
3. Стадник В.В. Йохна В.М. Чуняк О.В. Напрями формування практичного інструментарію управління фінансово-економічною безпекою підприємств в стратегіях інноваційного розвитку. Науковий вісник Мукачівського державного університету. 2018. № 2. С. 66-73.